

เรื่อง หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

พรรคชีวิตที่ดีกว่าได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๒ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ พรรคได้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ โดยที่ประชุมใหญ่เห็นชอบให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ซึ่งพรรคชีวิตที่ดีกว่าได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามนัยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือแจ้งพรรคชีวิตที่ดีกว่าโดยสรุปว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้พิจารณาแล้ว สั่งให้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่าบางส่วน และไม่ตอบรับในบางส่วน โดยข้อบังคับที่ตอบรับ คือ ข้อ ๙ ข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง ข้อ ๒๘ ข้อ ๓๑ ข้อ ๓๙ ข้อ ๔๒ ข้อ ๔๗ และข้อ ๕๕ และได้จัดส่งประกาศดังกล่าวไปให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำลงประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้วตามนัยมาตรา ๓๓ วรรคสี่ และมาตรา ๑๘ แล้ว สำหรับข้อบังคับข้อ ๒๐ วรรคสอง ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๙ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง ข้อบังคับพรรคดังกล่าว

พรรคชีวิตที่ดีกว่าจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๙ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง ข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า กรณีจึงต้องด้วยมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งให้นำมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น เมื่อหัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้วินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีอำนาจรับคำร้องของหัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า คำสั่งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง ข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่าของนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง ข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า ที่ขอยกเลิกข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ที่กำหนดว่า “กรรมการบริหารพรรคว่างลง

สองในสามของจำนวนกรรมการบริหารพรรคทั้งหมด ให้ถือว่ากรรมการบริหารพรรคที่เหลือสิ้นสภาพลงด้วย เมื่อกรรมการบริหารพรรคว่างลงตาม (๑) – (๗) ให้หัวหน้าพรรคแต่งตั้งกรรมการบริหารพรรคที่เหมาะสม ให้ทำหน้าที่แทน แต่ถ้าตำแหน่งที่ว่างนั้นเป็นตำแหน่งหัวหน้าพรรคให้รองหัวหน้าพรรคลำดับต้นทำหน้าที่แทน” ขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคข้อ ๒๗ ที่กำหนดว่า “การตั้งสาขาพรรคในท้องถื่นหรือเขตเลือกตั้งใด ให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจจัดตั้งขึ้นตามที่เห็นสมควร ให้ดำเนินการเลือกตั้งกรรมการสาขาพรรค ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน เมื่อตั้งแล้วสาขาพรรคควรมีสมาชิกไม่น้อยกว่าสิบห้าคน” ข้อ ๒๙ ที่กำหนดว่า “ให้เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคในที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคนั้น ๆ โดยเลือกประธานสาขาพรรคก่อน แล้วเลือกตำแหน่งต่อมาตามลำดับ การเสนอชื่อสมาชิกเข้ารับการเลือกตั้งต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ผู้รับรองและผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งต้องอยู่ในที่ประชุมสาขาพรรค เมื่อเลือกตั้งได้คณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน” ข้อ ๔๐ ที่กำหนดว่า “การประชุมใหญ่ ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๓๙ (๑) – (๕) มาประชุมอย่างน้อยสามสิบคนจึงจะเป็นองค์ประชุม” ข้อ ๔๔ ที่กำหนดว่า “ให้คณะกรรมการสาขาพรรคจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญพรรคอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง สำหรับการประชุมใหญ่วิสามัญอาจมีได้เมื่อคณะกรรมการสาขาพรรคเรียกประชุมหรือกรรมการสาขาพรรค จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการสาขาพรรคเท่าที่มีอยู่ขณะนั้นเข้าชื่อร้องขอโดยทำเป็นหนังสือ ยื่นต่อประธานสาขาพรรคให้มีการประชุมวิสามัญ” และข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า “การประชุมใหญ่สาขาพรรค ต้องประกอบด้วยกรรมการสาขาพรรค สมาชิกในเขตท้องถื่น มาประชุมอย่างน้อยสิบห้าคน จึงจะเป็นองค์ประชุม” เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอันเป็นการสะท้อนถึงการดำเนินการทางการเมือง ของพรรคการเมืองที่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและสมาชิกของพรรคการเมืองเป็นสำคัญ ดังนั้น การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคชีวิตที่ดีกว่า ขอบด้วยเหตุผลตามมาตรา ๑๐ ที่บัญญัติให้ข้อบังคับพรรคการเมืองต้องไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก ในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ และไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า คำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง ข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่าข้อ ๒๐ วรรคสอง ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๙ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ แล้ว

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายปรีชา เฉลิมนวิชัย นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช นายสุวิทย์ อธิพงษ์ นางเสาวนีย์ อัครโรจน์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๑ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๖
สิงหาคม ๒๕๔๗

ย่อโดย นายปราวพงษ์ ติลภัทร
กลุ่มงานคดี ๕